

EL DÉU EN QUI NO CREC

MÉS DE 40 ANYS DESPRÉS

JUAN ARIAS

Río de Janeiro RJ, Brasil

Conegut corresponsal d'“El País”, l'autor va escriure amb aquest títol un article, ja fa més de 40 anys, que va tenir tant d'èxit, que es va haver de convertir en un llibre, el qual fou traduït després a deu idiomes, i que encara es continua reeditant. Expressava un salt en la consciència religiosa de la societat

El meu llibre *El Déu en qui no crec*, abans d'aparèixer com a llibre, fou objecte d'un article aparegut amb gran escàndol a la primera pàgina del desaparegut vespertí de Madrid, PUEBLO. D'això fa més de 40 anys. Eren els temps durs de la dictadura franquista, amb censura als diaris. En aquella ocasió degueren pensar que es tractava de quelcom religiós i ho van deixar passar, sense llegir-ho, certament. Al final va ser objecte d'escàndol fins i tot per l'aleshores arquebisbe de Madrid Monsenyor Morcillo, que em va cridar per cantar-me les quaranta.

Com m'atrevia a dir, es devia preguntar, que no s'hagi de creure en “el Déu que envia a l'infern”, o en “el Déu que no necessita de l'ésser humà”, o en “el Déu que estimi el dolor”, en “el Déu a qui no tinguin por els rics”, etc.? Eren 99 imatges falses de Déu, que van ajudar molts a pensar, en aquell ambient de caverna de l'Espanya dictatorial. Per exemple, a un matrimoni jove que m'escrigué dient-me que ells eren ateu però que havien retallat el meu article per tal que si algun dia els seus dos fills petits decidien creure, que ho fessin en aquell Déu “incapaç de condemnar la sexualitat”.

Ara fa 40 anys, el títol d'aquell article va donar vida al meu primer llibre, publicat a Asís per Cittadella Editrice. Jo m'oposava a la seva publicació. Tenia poc més de 30 anys i a Itàlia no em coneixia ningú. El llibre, no obstant, va ser el més traduït dels meus. Va sortir en més de deu idiomes, entre els quals el coreà i l'indonesi. Avui mateix, quan veig que el llibre es continua publicant a diversos països, em pregunto el perquè. El difunt cardenal Giovanni Benelli, em deia que era un fruit del Concili Vaticà II que havia acabat amb aquelles imatges negatives del Déu del temor.

Avui potser afegiria unes altres imatges noves negatives de Déu a aquell catàleg. En 40 anys les coses han canviat molt, però crec que continua viva en molts cors l'esperança en un Déu que no condemni, en el Déu de la compassió entesa etimològicament: el

Déu que pateix amb l'ésser humà, en el Déu del perdó, el Déu que estima el nostre fang, les nostres misèries, com les mares. En el Déu que s'interessa pel nostre planeta Terra, per tots els desheretats del món; per tots els humiliats; per tots els diferents.

Avui, mentre creix l'agnosticisme, curiosament, creix també la recerca d'una imatge diferent de Déu, sense etiquetes, amb qui l'ésser humà modern, com el Job de la Bíblia, es pugui enfadar, demanar explicacions i fins i tot queixar-se, com Jesús a la creu, d'haver abandonat l'ésser humà al seu destí.

No és pas Déu qui està en crisi. Són aquestes falses imatges de Déu que hem forjat amb la nostra estreta visió del misteri, d'allò diví, d'una fe estèril ja incapaç de moure les muntanyes. El Vaticà II va remoure moltes de les falses imatges de Déu. Va arribar a defensar que la culpa de l'ateisme en el món eren les deformacions que els creients havíem fet de Déu i del seu fill Jesús. Encara en queden, no obstant, moltes per desemmascarar.

Encara mantenim un cert paternalisme i una certa religió del poder en relació a la figura de Déu. Paraules clau del missatge cristià han acabat prostituídes. Fins i tot la formidable paraula “misericòrdia”, que Jesús, seguint Osees, preferia a la de “sacrificis”, ha perdut la seva força perquè s'ha interpretat en clau de poder, referida a Déu. És Ell qui es compadeix de l'ésser humà, perquè ell és el misericordiós, superior en la seva bondat. Jesús va pensar, no obstant, en la misericòrdia com en la moderna “solidaritat”. D'aquesta manera, la clau de la misericòrdia no és pas la bondat de Déu envers l'ésser humà al qual ajuda, sinó que som els éssers humans els que hem de ser “solidaris” amb els demés, no pas perquè som superiors als qui oferim la nostra misericòrdia, sinó perquè som iguals en dignitat, tots germans d'una mateixa raça, encunyada amb la imatge del Creador. Ningú és superior a ningú en la lògica misericordiosa de Jesús. Si de cas, el que d'alguna

forma es consideri superior, ha de rentar els peus als demés, per tal que quedi en evidència que ningú és superior a ningú.

Passa el mateix amb la paraula “perdó”. Qui perdona es posa per damunt del perdonat. Altre cop es tracta d’una relació de poder. Jesús, a la creu, va donar un exemple magnífic de com s’ha de perdonar sense humiliar, sense sentir-se superior: “Perdona’ls, perquè no saben què fan”. No els perdona, mostrant-se superior als que el crucifiquen, sinó que els excusa: no sabien què estaven fent, per tant no necessiten ser perdonats.

Joan XXIII en el seu testament també va afirmar que no necessitava perdonar a ningú, perquè “no s’havia sentit mai ofès per ningú”.

És la sublimitat de l’amor. Són aquestes les noves

cares del Déu que difícilment rebutjarien, al menys com a concepte, ni els agnòstics ni els ateus, i que serviren en el nostre món modern, amassat encara per la llei eterna de la violència, de les enveges, dels odís mutus, de les ambicions, per descansar a la platja amable d’un Déu diferent al que sempre els han presentat, que no és pas el Déu de les lleis –Jesús arremeté contra el dissabte–, ni el Déu burocràtic del dret Canònic, sinó el Déu que no exigeix a l’ésser humà res més ni res menys que ser fidel a la veu de la pròpia consciència que, per cert, és més severa i exigent que totes les lleis promulgades pels humans. I que, com deia el convers cardenal Newman: “És millor equivocar-se seguint la pròpia consciència que no pas encertar en contra seu”.

El Déu en qui no crec (Juan Arias)

Jo mai creuré en:

El Déu que “sorprengui” l’home en un pecat de debilitat.

El Déu que condemni la matèria.

El Déu que estimi el dolor.

El Déu que posi llum vermell a les alegries humanes.

El Déu mag i bruixot.

El Déu que es fa témer o no es deixa tutejar.

El Déu que es faci monopoli d’una església, d’una raça, d’una cultura o d’una casta.

El Déu que juga a condemnar.

El Déu que «envia» a l’infern.

El Déu incapaç de perdonar allò que molts homes condemnen.

El Déu incapaç de comprendre que els nens s’han d’embrutir i són oblidadissos.

El Déu que exigeix a l’home, per creure, renunciar a ser home.

El Déu a qui no temen els rics a la porta dels quals hi trobem fam i misèria.

El Déu al que adoren els que van a Missa i continuen robant i calumniant.

El Déu que no sabés descobrir ni un bri de la seva bondat, de la seva essència, allà on vibri un amor per equivocat que sigui.

El Déu que condemni la sexualitat.

El Déu per a qui fos el mateix pecat complaure’s amb la vista d’unes cames boniques que calumniar i robar als demés o abusar del poder per prosperar.

El Déu morfina per a la reforma de la terra i només esperança per a la vida futura.

El Déu dels que creuen que estimen Déu perquè no estimen ningú.

El Déu que doni la guerra per bona.

El Déu dels que pretenen que el mossèn ruixi amb aigua beneïda els sepulcres blanquejats dels seus jocs bruts.

El Déu que negués a l’ésser humà la llibertat de pecar.

El Déu a qui li falti perdó per a algun pecat.

El Déu que acceptés i donés per bo tot allò que en diuen els capellans.

El Déu que posi la llei per sobre de la consciència.

El Déu que prefereixi la puresa a l’amor.

El Déu que no es pugui descobrir en els ulls d’un nen o d’una dona bonica o d’una mare que plora.

El Déu que es casi amb la política.

El Déu que aniquilés per sempre la nostra carn en comptes de ressuscitar-la.

El Déu que acceptés per amic a qui passa per la terra sense fer feliç ningú.

El Déu que en abraçar l’ésser humà aquí a la terra no sabés comunicar-li el gust i la felicitat de tots els amors humans junts.

El Déu que no s’hagués fet veritablement humà amb totes les seves conseqüències.

El Déu en el que jo no pugui esperar contra tota esperança. (...)

Sí, el meu Déu és... l’altre Déu

